

Åttonde roten, tomt 32

Kvarteret Gamla Teatern

Tjugosjätte roten 1637–57

Torggatan

Fjortonde roten 1657–70

Södra delen av 8.32

Sven Håkansson Kråka Månglare (kallad *båtskeppare* 1665)

1662–78, GT 1670–79: 1 tomt

Om släkten Kråka: se 9.24.

Sven Kråka omtalas i rote 19 1648–1655–57v, sedan i rote 10 till 1660. Den tomt han då ägde (7.13) såldes till Börge skomakares änka för 43 (Huseköpspenning 1.16).

Sven Håkansson Kråka kallas båtskeppare 23.6.1665, då han gav attest om sal Erik Perssons änkas edsbåt. ”Månglaren” Sven Håkansson Kråka omtalas i kontributions- och bakugnslängderna från 1662 och som ägare av en tomt i Gustavi tomtöreslängd fram till 1679.

År 1680 hade denna tomt övertagits av sonen

Nils Svensson Kråka.

1675–79, GT 1680: 1 tomt

Den 17.12.1678 upplät rådet till Nils Svensson Kråka och *Anders Pedersson* stadens laxfiske i Sävån och vid Högen som arrende på ett års tid för 170 d smt jämte 24 goda laxar till magistraten.

Den 28.2.1681 begärde *kaptén Vincent Beckman* att Sven Håkansson Kråkas gård skulle värderas för att han skulle utfå sin betalning. Den 22.4.1681 pålades Sven Håkansson Kråka och hans son *Anders Kråka* att betala för sonen och brodern Nils Kråka. Redan den 1.2.1677 hade Vincent Beckman talat om *Sven Svensson Kråkas* obligation och då nämnt fadern Sven Håkansson Kråka och brodern Nils Svensson Kråka. Den 27.11.1679 utsågs *Anders Björnsson*, *Joén Kruse* och *Olof Tollesson* att värdera en skuta, som för Vincent Beckmans räkning exekverats hos Nils Kråka. Den 11.12.1694 utsågs *rådmännen Sven Areel* och *Olof Simonsson* tillika med *murmästaren Petter Mellenberg* att besiktiga och undersöka på vad sätt den i förleden vecka upptända elden i taket i Kråkas hus näst intill *Lars bakares* hus uppstått eftersom det berättades att denna eld icke hade kunnat tima av någon vårdslöshet med elden i huset utan presumerades vara orsakad av någon ond människa.

Jonas Grubb

1679

Simon [Stiegler] snörmakare

1681 Simon Stiegler snörmakare fick burskap 29.10.1683. Simon Stiegler "Posementmacher" gifte sig den 22.8.1680 med *jungfru Maria Künitz*. Han uppbjöd 2.36 den 7.7.1684 (huseköpspenning 4.16 d smt). Han begravdes den 4.3.1710 tillika med hustru och en dotter. Bouppteckning företogs först 1716 (1716:456): Han efterlämnade en dotter *Catharina* och sonen *klockaren i tyska församlingen Johan Zephanius Stiegler*, som döptes den 27.3.1685 och begravdes 8.10.1721 (änkan omgift 26.1.1724 med *Anthon Ahlgren*). Simon Stieglers systers avlidne son var *Caspar Daniel Streit*.

Hur ägandeförhållandena förhöll sig på 1680-talet är oklart men den 26.9.1689 lät *Börge Joensson båtekarl* (omtalad redan i bakugnslängden 1681) första resan lagbjuda hus och gård på Torggatan mellan sal Anders Kråkas i söder och sal Anders Mörks å norra sidan, som han hade köpt av *mäster Daniel Gertner* tillika med *Kersti Amundsdotter Grefwe* för 180 rdr courant.

Genom inlämnandet av en påse penningar i rätten och under hänvisande till sin naborätt protesterade *Anders Kråkas änka Ingeborg* mot köpet genom sina svågrar *Arvid Månsson skomakare* och *Sven Larsson Kåhög*. Men fatalia var redan förbi för åtta dagar sedan, varför rätten inte kunde tillåta retardering av köpet tvärt emot jordebalkens sjätte kapitel.

Börje båtekarls änka står skriven för gården i tomtöreslängderna 1696–1700.

1705 hade *fyrverkare Barck* tagit över: som inneboende hade han *Anders slaktare*, vars änka kvarbor 1715 (i skattningslängden: Tomt 210, löseegendom 50).

1710 antecknas "fändrik" Barck och *Jonas slaktare*.

Fänrik Lars Barcks hustru Christina Hallebom sålde den 23.2.1711 för 600 d smt hus och gård mellan styrman Anders Nilsson i söder och Joakim Gercken i norr till *skepparen Joakim Gercken*, uppbud 27.2.

1711, fasta 23.10.1719, areal 69'×26, 5'. Joakim Gercken erlade 30-penning 27.2.1711.

Därefter delar norra och södra delarna av 8.32 historia.

Norra delen av 8.32

Simon Simonsson

omtalas som ägare på denna plats i rote 26 från 1654: han var rotemästare i rote 14 1661–63 och betecknas som ägare till en tomt i Gustavi tomtöreslängd 1670. Men redan 4.10.1669 uppbjöds första gången Simon Simonssons tomt som sålts till

Anders Larsson Mörk gästgivare

(1666, 1670–78, änkan 1679–81)

för 260 rdr. Anders Larsson Mörck var gift med gästgivare Adolf Tacks dotter *Catharina Tack*. Efter Anders Larsson Mörcks död sålde *Catharina Mörck och Adolf Mörck* för 300 rdr sin gård på Torggatan mellan skepparen Joen Torsson i norr och Sven Kråkas gård i söder till

skepparen och brännvinsbrännaren Joakim Gercken,

som lagbjöd köpet den 7.3.1687. Joakim Gercken benämns också brännvinsbrännare och hade ärvt en gård i kvarteret Vindragaren (10.28) genom giftermål med *Anders Andersson Blandares* och *Gunilla Hansdotters* dotter *Kerstin (Christina) Andersdotter*. Den gården sålde han 1694.

I kämnärrätten den 2.5.1699 beskylldes Joakim Gercken för att ha haft ihjäl en piga men en annan piga *Sara Rawellsdotter* berättade, att den döda pigan klagat för henne över att hon hade ont i magen och bröstet. Det talas i det sammanhanget om att pigan hade sköljt en så kläder och att pigan och en soldat burit lakanen såväl dit som bort. När de kom hem ”war en klädebalg igen den de skulle skyllia andra dagen igen wid kohlarens bryggia, då Sara Rawellsdotter wille gå åstad med densamma men pigan wille gå själv, blev sjuk och togs in av kohlarens hustru, som sände bud till Gercken. Pigan avled på tredje dagen.” Sara förnekade, att Gerckens hustru skulle ha slagit pigan med ett ”bysteträa”.

Båtsman Lars Svensson vittnade i kämnärrätten den 18.11.1699, att *styrman Olof Börgessons* hustru hade gått på vägen åt Stigeberget tillsammans med sin man och ”när de woro uti den första porten hinte skepparen Joakim Gercken dem, och gingo de så småningom fort, och skiälde hela vägen Olof Börgessons hustru (honom) för spijsöhlstapp, hundzfofftz, skiälm och tiuf, sägandes betala mig mina pengar du tiuf, du konungens tiuf, härtill hade alt Järcken tegat till dess han kommit till den andra porten, hwarest han av några timmermän, som där arbetade begärte wittnesbörd om hwad som passerat war. Men då teg Olufs hustru stilla, hwarför de de fortsatte och då begynte Olufs hustru skälla som förr, hwarpå äntel-n, när de kommit wid den yttersta hålgårdz porten hade Joakim sagt, nu skall du ock få skam före mun du brukar, och börjat slå henne med sin kiäp på hwilket han alt så kontinuerat till dess hon fallit öfwer ända. Hennes man, som ifrån henne gången war att ösa sin båt, blef detta warse, kom derföre löpandes med en dragen knif, hwar med han wille Joakim till lifz men denne slog honom öfwer handen, att han måste släppa knifven och gaf honom sedan åtskilliga kiäpslängar, till dess Lars Svensson Joakim tilltalt och bedit honom hålla upp att slå, det ock Järcken giort och gått med honom till Stijgeberget. Stadstjänaren Anders Andersson, som stått vid den yttersta porten berättade, att Olufs hustru, som ännu legat på marken, när Joakim gått bort med Lars Svensson, alt Continuerat att ropa tapp, spijsöhls-tapp, skiälm, konungens tiuf på honom.”

I en årshandling (Gbg EIIa:20, 1.12.1708) berättas det, att Joakim Gercken hade fått en tomt på Torggatan beslagtagen för stadens räkning, eftersom han inte hade följt förordningarna och byggt den. Han förklarade, att han inte kände till bestämmelserna därom. Han hade alltid haft i sinnet att bebygga den och för länge sedan skaffat timmer därtill, som han hade haft liggande

1710–20 ägde skepparen Joakim Gercken 2 tomter. 1715 års skattningslängd Joakim Jerken (Tomt 200, hus 400, löseegendom 1 000 d smt)

Den 14.11.1715 besvärade sig Joakim Gercken över att hans källare var full med vatten. Han hade försökt höra med grannarna om detta skett genom deras förvållande men mötts med ”oläte och oanständiga åtbörder” av *Elsa Swart* (8.33). *Jacob Feigel, Jacob Svensson och Anders Pihl murmästare* utsågs att besiktiga saken. De kunde inte finna att skadan hade tillfogats genom grannarnas förvållande. Joakim fortsatte att klaga i ett nytt brev över Elsa Swarts privet och över att hennes brunn var grävd för nära hans tomtning.

Den 14.9.1716 klagade *slaktaren Olof Ingemarsson* (se 8.31) över att han hyrt gård och hus av Joakim Gercken men förmenades (nekades) nu att inflytta. *Hustru Ingrid Bengtsdotter*, som nu bebodde gården, hade genom två gode män uppsagts i rättsan tid men hade vägrat utflytta. Det var alltså inte Gerckens fel.

Testamente upprättades den 14.12.1716 mellan Joakim Gercken och Stina Gercken.

1717 skattade Gercken och hans hustru Christina Andersdotter båda 9 d smt var. Gården betecknas 1730 som Joakim Gerckens andra gård. Hyresgästen *fällberedaren Mårten Smitt* betalade i hyra 16 d smt.

Skepparen Joakim Gercken begravdes i Christine 30.8.1730 och 1733–37 var 8.32 Joakim Gerckens änkas gård.

1737 värderades avlidne Joakim Gerckens två hus och gårdar med de i dem varande brännvinspannorna på Torg- och Kvarnbergsgatorna.

I inteckningsprotokollet 10.11.1737 är intaget *Christina Gerckens* (begr. i Christine 1.5.1737) testamente till sin ena dotter *Maria* och hennes man *handlaren Thore Thorsson*, som erhöll arvsrätt till gården: en del lösören hade de redan erhållit den 12.11.1736. Den andra dottern, änka efter *kofferdikaptenen Frank*, hade redan fått mer än skäligen del av arvet

Köpmannen Thore Thorssons änka står kvar i tomtöreslängden 1745–55 (1755 ägde *skeppar Cornelius Lesse* 1/2 gården och köpmannen Thore Thorssons änka hälften). Hon hade 1760 efterträtts av

handelsmannen Thomas Clancey.

Denne anges vara innehavare dels av en halv tomt, dels av en ödetomt. 8.32 kallas 1760 handelsmannen Thomas Clanceys ödetomt.

Hur kommer det sig att här omtalas 1765–70 *handelsman V. Beckmans ödetomter* och 1775 Herr *Peter Samuel Baggés ödetomt(er)*?

Änkefru Maria Clancey sålde den 15.2.1776 för 1 425 d smt till avskedade *rustmästare Jonas Hök* en ödetomt belägen i stadens femte kvarter vid Torggatan, emellan handelsman Anders Lesses inplankade tomter å södra och *skepparen Nils Knapes* å norra sidan ägande tomter. Första uppbud 29.4.1776, trettiondepenning: 14 daler 3 öre smt.

1780 omtalas avskedade rustmästaren Jonas Höks tomt bebyggd med bodar.

Uppenbarligen var det hela Clanceys tomtinnehav Jonas Hök, som avled 1782, hade köpt, ty vid bouppteckningen den 27.8.1783 efter den 1782 avlidne rustmästaren sades han efterlämna 1/2 tomt på Torggatan näst intill Herr Lesses hus, bebyggd med en gammal stuga, kammare och kök utan överrum samt en vedbod, allt värt, 300 rdr specie samt hus och halv tomt på Spannmålgatan till gatan (smedmästare Caspar Helgesson ägde andra hälften, 333.16 rdr).

Jonas Höks arvingar var utom hans *änka Maria Christina Asp* två söner *Nicolaus* och *Peter* och tre döttrar, De två yngsta var

Juliana, född 1771, död 10.8.1834, gift 1/ *slaktarålderman Johan Rydberg* död 29.1.1814; 2/ *slaktarålderman Georg Wallenberg*

och

Ulrika, född 1774, död 14.1.1830, gift 1/ *ostindiefarare Johan Bergquist*; 2/ *hökare Sven Wennerlöf*. (Berg II:5–6, 228)

1785–87 var 8.32 avskedade rustmästare (furiren) Jonas Hööks arvingars hus men sedan övertogs gården av äldsta dottern *Brita Cajsa Höök*, född 1766, som var gift först med *fiskhandlare Johan Uppgren*, som 22.6.1787 fick burskap att idka handel med sill- och driva storsjöfiske. Han står

för tomtöret för 8.32 år 1790 och avled 6.11.1793. I bouppteckningen 26.11.1795 anges han äga hus och tomt nummer 32 vid Torg- och Kronhusgatorna (Berg II:11–12, 101).

Brita Cajsa Höök gifte om sig med *slaktaremästare Tobias Gierau*, född i Stralsund 2.7.1745, död 9.3.1825 (hans andra gifte). Han hade erhållit burskap 14.7.1769 och hade tidigare 31.7.1772 gift sig med *Anna Elisabet Eichler*, döpt 19.12.1753, död 5.8.1808. dotter av *slaktaremästare Joh. Christ. Eichler* f. 1722, död 15.4.1785 och *Anna Palmborg*, född 1712, död 8.10.1775. Han övertog nu den gamla Höökska fastigheten, som i bouppteckningen efter honom den 3.5.1825 betecknas som stenhus och tomt nummer 32 i åttonde roten.

På auktion den 29.9. s.å. såldes fastigheten för 2 500 rdr banco. Gierau ägde också trähus och tomt nummer 46 i sjunde roten Sillgatan samt ett halvt frälsehemman Frölunda mellangård, trähus med tomt nr 46 i 7 roten Sillgatan (såld under hand för 2 000 rdr) (Berg II:3–4, 403).

Brita Cajsa Höök efterlevde även Tobias Gierau.